

International Conference on Equitable Education

“Designing Tomorrow’s Equity:
Equitable Solutions for Out-of-School Children
and Youth by 2030 and Beyond”

Equitable
Education
Conference 2026

ฉบับที่ 1

กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา ร่วมกับสำนักงานยูเนสโก กรุงเทพฯ กลุ่มพันธมิตรเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา และภาคีเครือข่าย จัดการประชุมวิชาการนานาชาติเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา ครั้งที่ 4 ระหว่างวันที่ 23–24 ตุลาคม 2569 ณ อิมแพ็ค ฟอรั่ม ภายใต้หัวข้อ “Designing Tomorrow’s Equity: Equitable Solutions for Out-of-School Children and Youth by 2030 and Beyond” เพื่อมุ่งร่วมกันออกแบบแนวทางแก้ไขปัญหาค้นหาและเยาวชนนอกระบบการศึกษา และพัฒนาระบบการศึกษาที่มีความเสมอภาค ครอบคลุม และยืดหยุ่น

Designing Tomorrow's Equity in the Final Stretch Toward SDG 4

ดร.ไกรยส ภัทราวาท
ผู้จัดการกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.)

ท่ามกลางช่วงโค้งสุดท้ายก่อนถึงหมุดหมายปี 2573 ของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDG 4) ผู้นำและผู้กำหนดนโยบายด้านการศึกษาทั่วโลกต่างเผชิญกับโจทย์เร่งด่วนร่วมกัน นั่นคือ การสร้างหลักประกันว่าเด็กและเยาวชนทุกคนจะไม่เพียงมีสิทธิเข้าถึงระบบการศึกษาเท่านั้น แต่ต้องได้รับโอกาสการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ตอบโจทย์ชีวิตจริง และสามารถเติบโตได้อย่างเต็มศักยภาพ รายงานติดตามการศึกษาทั่วโลก (Global Education Monitoring: GEM Report 2026) ของยูเนสโกชี้ให้เห็นว่าปัจจุบันยังมีเด็กและเยาวชนทั่วโลกกว่า 273 ล้านคนที่อยู่นอกระบบการศึกษา แม้ว่าสัดส่วนการเข้าเรียนจะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในช่วงหลายทศวรรษที่ผ่านมา แต่การขยายโอกาสเข้าเรียนกลับยังไม่ได้นำไปสู่ผลลัพธ์

ที่เสมอภาคอย่างแท้จริง โดยเยาวชน ทั่วโลกถึง 1 ใน 3 ยังคงเรียนไม่จบระดับมัธยมศึกษาขณะที่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีเด็กและเยาวชนวัยเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่อยู่นอกระบบสูงถึงราว 77 ล้านคน

ด้วยเหตุนี้ภาคีเครือข่ายการศึกษามากกว่า 40 องค์กรจาก 21 ประเทศ ทั้งผู้กำหนดนโยบาย นักการศึกษา นักวิจัย องค์กรภาคประชาสังคม ตลอดจนตัวแทนเยาวชน จึงได้มารวมพลังกัน ณ ศูนย์การประชุมอิมแพ็คฟอรั่ม ในการประชุมวิชาการนานาชาติเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา ครั้งที่ 4 (The 4th International Conference on Equitable Education หรือ AFE 2026) ซึ่งจัดขึ้นโดย กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) ร่วมกับ สำนักงานยูเนสโก ส่วนภูมิภาค ณ กรุงเทพฯ (UNESCO Bangkok) ภายใต้กรอบความร่วมมือกลุ่มพันธมิตรเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (EEA) เพื่อทำหน้าที่เป็นเวทีขับเคลื่อนเชิงนโยบายในการลดปัญหาเด็กและเยาวชนหลุดออกจากระบบการศึกษา

การประชุมในปีนี้ได้จัดขึ้นภายใต้แนวคิดหลัก “Designing Tomorrow’s Equity: Equitable Solutions for Out-of-School Children and Youth by 2030 and Beyond” เพื่อเชื่อมโยงบทเรียนการทำงานในระดับพื้นที่เข้ากับการพัฒนาเชิงระบบ ควบคู่ไปกับการร่วมกำหนดทิศทางการศึกษาระดับสากลหลังปี 2030

พิธีเปิดการประชุมครั้งนี้เริ่มต้นด้วยการกล่าวต้อนรับจากผู้แทนองค์กรเจ้าภาพร่วม ได้แก่ คุณซูฮียอน คิม ผู้อำนวยการสำนักงานยูเนสโก กรุงเทพฯ และ ดร.ไกรยส ภัทราวาท ผู้จัดการ กสศ. จากนั้นเป็นการกล่าวเปิดอย่างเป็นทางการโดย รองศาสตราจารย์ ดร.ประวิต เอราวรรณ ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งได้ยืนยันความมุ่งมั่นของประเทศไทยในการผลักดันให้ความเสมอภาคทางการศึกษาเป็นวาระสำคัญสูงสุดระดับชาติ พร้อมเน้นย้ำถึงนโยบายหลัก Thailand Zero Dropout Plus ที่บูรณาการฐานข้อมูลข้ามกระทรวงเพื่อค้นหาและพาเด็กนอกระบบกลับเข้าสู่เส้นทางการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น และตอบโจทย์รายบุคคล ปลัดกระทรวงศึกษาธิการยังได้กล่าวถึงการพัฒนาระบบโครงสร้าง เช่น การลดภาระงานเอกสารลงกว่า ร้อยละ 70 เพื่อคืนเวลาการสอนให้แก่ครู กว่า 30,000 โรงเรียนทั่วประเทศ ตลอดจนการขับเคลื่อนระบบธนาคารหน่วยกิต (Credit Bank) ควบคู่กับ ระบบรับรองสมรรถนะย่อย (Stackable Micro-credentials) เพื่อเชื่อมโยงการศึกษากับการมีงานทำพร้อมย้ำว่าท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและสังคม การออกแบบระบบการเรียนรู้ที่มีความยืดหยุ่น มีภูมิคุ้มกัน และพร้อมรับมือกับความเปลี่ยนแปลง จึงเป็นหัวใจสำคัญที่จะทำให้มั่นใจได้ว่าจะไม่มีการทิ้งใครไว้ข้างหลังจากระบบการศึกษา

ประเด็นการหารือตลอดการประชุมได้มุ่งเน้น
4 เสาหลักเชิงยุทธศาสตร์ที่เชื่อมโยงกัน

1. เส้นทางการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น

(Flexible Learning Pathways)

ขยายรูปแบบการเรียนรู้ทางเลือกและแบบผสมผสาน ทั้งในระบบและนอกระบบการศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตจริงและหน้าที่บริบทรายบุคคล พร้อมมอบคุณวุฒิที่ได้รับการรับรอง

2. ข้อมูลและระบบเตือนภัยล่วงหน้า

(Data and Early Warning Systems)

บูรณาการฐานข้อมูลข้ามหน่วยงาน พร้อมนำเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) มาช่วยตรวจจับสัญญาณความเสี่ยง เพื่อให้เข้าช่วยเหลือได้ทันทั่วทั้งพื้นที่เด็กจะหลุดออกจากการเรียนรู้

3. นโยบายการเงินการคลังเพื่อความเสมอภาคและความยั่งยืน (Equitable and Sustainable Financing Policies)

พัฒนาสูตรการจัดสรรงบประมาณที่มุ่งเป้าตามความจำเป็นจริงของผู้เรียนและสถานศึกษา เนื่องจากปัจจุบันมีเพียง 1 ใน 5 ประเทศทั่วโลกที่มีกลไกการเงินเพื่อความเสมอภาคอย่างชัดเจน จึงจำเป็นต้องสร้างโมเดลการลงทุนที่ตรงจุดไปยังกลุ่มที่เปราะบางที่สุด

4. การเสริมสร้างความร่วมมือข้ามภาคส่วน (Strengthening Multisectoral Collaboration)

สร้างระบบนิเวศความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งด้านการศึกษา การพัฒนาสังคม สาธารณสุข องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชน เพื่อร่วมกันลดอุปสรรคทางสังคมและเศรษฐกิจ ที่อยู่นอกรั้วสถานศึกษา

ข้อค้นพบและข้อเสนอแนะจากการประชุมครั้งนี้ จะถูกนำไปสังเคราะห์เป็น เอกสารผลลัพธ์ว่าด้วยความเสมอภาคทางการศึกษาสู่ปี 2030 และระยะถัดไป (Outcome Document on Equitable Education by 2030 and Beyond) เพื่อส่งต่อไปยังเวทีระดับภูมิภาคและระดับโลกภายใต้กระบวนการของยูเนสโก ทั้งการประชุมระดับภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก (APMED ครั้งที่ 7) ในปี 2570 และเป็นสารตั้งต้นในการร่วมผลักดันร่างปฏิญญาอาเซียนว่าด้วยเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษาเป็นศูนย์ (ASEAN Zero Dropout Declaration) ในวาระที่ประเทศไทยเตรียมเป็นประธานอาเซียนปี 2571

ดังที่ผู้แทนจากทุกภาคส่วนได้ย้าว่า การสร้างความเสมอภาคทางการศึกษาไม่ได้หยุดอยู่ที่การสร้างโอกาสในการเข้าเรียนเท่านั้น แต่คือการร่วมกันออกแบบระบบ

รองศาสตราจารย์ ดร.ประวิทย์ เจริญพงศ์
ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

การเรียนรู้ใหม่ให้สอดคล้องกับชีวิตจริง เพื่อให้เด็กและเยาวชนทุกคนสามารถเรียนรู้ ประสบความสำเร็จ และเติบโตได้อย่างเต็มศักยภาพ

สำหรับภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก เราจำเป็นต้องนำข้อมูลมาใช้ขับเคลื่อนการแก้ปัญหาอย่างเป็นรูปธรรม ขยายโอกาสการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นและเชื่อมโยงกับการพัฒนาทักษะและโลกของการทำงาน พร้อมทั้งส่งเสริมการจัดสรรงบประมาณทางการศึกษาที่เป็นธรรมและยั่งยืน เมื่อเรามองไปถึงอนาคตการศึกษาหลังปี 2573 การเร่งลงมือดำเนินการตั้งแต่วันนี้จึงเป็นสิ่งสำคัญ เพราะเด็กและเยาวชนที่ยังอยู่นอกระบบการศึกษาไม่สามารถรอคอยได้อีกต่อไป

คุณชื่อยอน คิม

ผู้อำนวยการ

สำนักงานยูเนสโกส่วนภูมิภาค ณ กรุงเทพฯ

เมื่อเด็กไม่สามารถเข้ากับระบบการศึกษาได้ เราต้องไม่ถามแค่ว่าจะดึงเขากลับมาอย่างไร แต่ต้องถามว่า ระบบการศึกษาจะเปลี่ยนเพื่อตอบโจทย์ชีวิตพวกเขาได้อย่างไร กสศ. พร้อมนำบทเรียนจาก Thailand Zero Dropout Plus ผนึกกำลังกับยูเนสโกและภาคีเครือข่าย ผลักดันวาระในระดับภูมิภาค เพื่อมุ่งสู่การรับรองปฏิญญาอาเซียนว่าด้วยเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษาเป็นศูนย์ (ASEAN Zero Dropout Declaration) ในช่วงที่ไทยเป็นประธานอาเซียนปี 2571 โดยข้อเสนอแนะและองค์ความรู้จากเวที AFE 2026 จะเป็นฟันเฟืองสำคัญในการยกร่างปฏิญญาดังกล่าวขึ้น เพื่อสร้างหลักประกันว่าเด็กและเยาวชนทุกคนในภูมิภาคจะไม่ถูกทิ้งไว้ข้างหลังอีกต่อไป

ดร.ไกรยส ภัทราวาท

ผู้จัดการ

กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.)

Introductory Remarks

ระดมพลังทุกภาคส่วน เพื่อความเสมอภาคทางการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต

โดย คุณหญิงกษมา วรวรรณ ณ อยุธยา

รองประธานกรรมการบริหารกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา และอดีตปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

ระดับการศึกษาของคนไทยมีการพัฒนาการก้าวอย่างชัดเจนขึ้น โดยในปี 2568 ข้อมูลระบุว่าประชากรช่วงอายุ 15–39 ปี มีจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยสูงถึง 11.18 ปี เมื่อเทียบกับกลุ่มอายุ 40–59 ปี ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 9.47 ปี และกลุ่มอายุ 60 ปีขึ้นไปที่มีค่าเฉลี่ย 6.13 ปี ความก้าวหน้านี้สะท้อนถึงผลสัมฤทธิ์จากการลงทุนภาครัฐและความมุ่งมั่นเชิงนโยบายอย่างต่อเนื่องในระยะยาว แต่ในขณะเดียวกันก็ได้นำมาซึ่งคำถามสำคัญเชิงนโยบายว่า ท่ามกลางความก้าวหน้านี้ ใครคือคนที่ยังคงตกหล่นอยู่ และเพราะเหตุใด

ในการกล่าวเปิดประเด็นว่าด้วยการระดมพลังทุกภาคส่วน คุณหญิงกษมา วรวรรณ ณ อยุธยา ได้เน้นย้ำว่า การศึกษาที่เสมอภาคและการเรียนรู้ตลอดชีวิตตั้งอยู่บน 5 มิติสำคัญที่เชื่อมโยงกัน ได้แก่

1. การเข้าถึง (Access) ที่เปิดประตูสู่โอกาส
 2. การมีส่วนร่วมและการเป็นส่วนหนึ่ง (Inclusion) ที่ทำให้ผู้เรียนทุกคนได้รับการยอมรับ
 3. ความเสมอภาค (Equity) ผ่านการจัดสรรทรัพยากรสนับสนุนเสริมที่ตรงตามความต้องการของแต่ละบุคคล
 4. ความสอดคล้องกับชีวิต (Relevance) ที่เชื่อมโยงการเรียนรู้เข้ากับวิถีชีวิตจริงและเป้าหมายในอนาคต
 5. คุณภาพ (Quality) ที่สร้างทักษะและสมรรถนะที่ลึกซึ้งและนำไปใช้ได้จริง
- ซึ่งทั้ง 5 มิติดังกล่าวเป็นระบบนิเวศแห่งความเอื้ออาทรที่คอยปกป้องและสนับสนุนผู้เรียนตลอดทุกช่วงวัย

คุณหญิงกษมา วรวรรณ ณ อยุธยา
รองประธานกรรมการบริหารกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา
และอดีตปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

การขับเคลื่อนการศึกษาเรียนรู้ที่เข้มแข็งขึ้นจากการมีส่วนร่วมและเป็นผู้นำของผู้ที่มีความต้องการพิเศษ การเพิ่มจำนวนครูจากกลุ่มชาติพันธุ์ที่ไม่เพียงทำหน้าที่สอนหนังสือแต่ยังเป็นสะพานเชื่อมทางวัฒนธรรมและเป็นแบบอย่างในชุมชน ตลอดจนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ที่เข้ามามีบทบาทสำคัญในการจัดสรรงบประมาณขยายโอกาสทางการศึกษา สนับสนุนการเรียนรู้เสริม และจัดหาเทคโนโลยีที่ตอบโจทย์เฉพาะพื้นที่

บทเรียนเหล่านี้ยืนยันความจริงพื้นฐานว่า ไม่มีหน่วยงานใดสามารถสร้างความเสมอภาคทางการศึกษาได้โดยลำพัง เพราะแต่ละภาคส่วนมองเห็นมิติชีวิตและมีจุดแข็งในการช่วยเหลือที่แตกต่างกัน การผสานพลังระหว่างภาครัฐ ชุมชน ครู ประชาสังคม องค์กรศาสนา และท้องถิ่น จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง

ท่ามกลางความท้าทายเรื่องช่องว่างคุณภาพการศึกษา การสร้างระบบการศึกษาที่เสมอภาค จึงต้องอาศัยการสานพลังความร่วมมือ นวัตกรรมใหม่ ๆ และเจตนารมณ์ร่วมกัน เพื่อสร้างหลักประกันว่าผู้เรียนทุกคน ไม่ว่าจะมามีบริบทแบบใด จะสามารถเข้าถึง มีส่วนร่วม เติบโต และประสบความสำเร็จได้ตลอดชีวิต

Youth Voices Bring Learner Perspectives to the Forefront

เสียงของเยาวชน สะท้อนมุมมองผู้เรียนสู่อนาคตการศึกษา หนึ่งในกิจกรรมสำคัญของวันแรกของการประชุมคือช่วง Youth Voices ซึ่งเปิดพื้นที่ให้เยาวชนเป็นศูนย์กลางของการสนทนา โดยมีตัวแทนเยาวชนจากเวียดนาม ไทย และอินโดนีเซีย ร่วมแบ่งปันประสบการณ์และมุมมองเกี่ยวกับความเสมอภาคทางการศึกษา เวทีดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงความมุ่งมั่นของการประชุม AFE 2026 ในการรับฟังเสียงของผู้เรียน และยืนยันว่าการออกแบบระบบการศึกษาแห่งอนาคตจำเป็นต้องอาศัยประสบการณ์ตรงจากเยาวชนผู้ได้รับผลกระทบจากนโยบายและระบบการศึกษาในอดีตจริง

SPEAKER:

Ms. Thai Quynh Phuong

รองประธานสมาคมทุนการศึกษาเพื่อส่งเสริมเวียดนาม (VAEFA)

ความเสมอภาคทางการศึกษาต้องไปไกลกว่าแค่การมีชื่อเข้าเรียนในโรงเรียน หากการเรียนการสอนในห้องเรียนไม่เอื้อต่อการเข้าถึงผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษจะต้องเผชิญอุปสรรคใหญ่ที่จำกัดทั้งโอกาสทางการศึกษาและเส้นทางอาชีพในอนาคต ผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษทุกคนควรได้รับโอกาสเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเสมอภาค เพื่อช่วยให้พวกเขาก้าวข้ามข้อจำกัดศักยภาพสูงสุดของตนเองออกมา และก้าวไปสู่เป้าหมายในชีวิตได้อย่างเต็มศักยภาพ

SPEAKER:

Mr Palathip Pimsuwan (Thailand)

สมาชิกคณะกรรมาธิการศึกษาเยาวชน ยูนิฟ-ประเทศไทย (UNICEF Thailand)

ในฐานะเด็กที่เติบโตมาจากครอบครัวที่มีรายได้น้อย ผมมองความเสมอภาคทางการศึกษาผ่าน 2 มิติสำคัญ คือ โอกาส และ คุณภาพ ซึ่งกลุ่มเปราะบางทางเศรษฐกิจมักจะได้รับน้อยกว่าทั้งสองอย่าง แม้ทุนการศึกษาจะช่วยพยุงไม่ให้เด็กหลุดออกจากระบบในทันที แต่เงินช่วยเหลือเพียงอย่างเดียวไม่อาจสร้างความเสมอภาคได้จริง เราต้องแก้ทั้งปัญหาความเหลื่อมล้ำทางโอกาส และสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ไม่เท่ากัน เพื่อให้เด็กทุกคนสามารถเติบโตและประสบความสำเร็จได้จริง

SPEAKER:

Ms Dhia Armidha Zumarina (Indonesia)

ผู้นำเยาวชนและนักขับเคลื่อนสังคม หรือ Youth Network for Education Watch (อินโดนีเซีย)

เราไม่สามารถแก้ปัญหาเด็กหลุดจากระบบได้เพียงแค่เปิดประตูโรงเรียน เพราะความต้องการทางทรัพยากร เพศ ความต้องการพิเศษ และบริบทพื้นที่ ล้วนส่งผลต่อชีวิตการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนที่แตกต่างกัน อุปสรรคเหล่านี้มักอยู่นอกห้องเรียนและไม่อาจแก้ได้ด้วยนโยบายการศึกษาเพียงลำพัง หากเราต้องการสร้างความเสมอภาคทางการศึกษา นโยบายต้องปรับเปลี่ยนให้ตอบสนองต่อชีวิตจริงของผู้เรียน แทนที่จะคาดหวังให้ผู้เรียนต้องปรับตัวเข้าหาระบบที่ตายตัว

PLENARY SESSION 1

เวทีเสวนาระดับสูง เส้นทาง การเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นสำหรับเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษา

- ผู้ดำเนินการเสวนา:** Dr Rika Yorozu, Team Leader, Equitable Education and Lifelong Learning, UNESCO Regional Office in Bangkok and Office for UN Coordination for Asia and the Pacific (UNESCO Bangkok)
- วิทยากร:**
1. นายสิริพงศ์ อังคสกุลเกียรติ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม และประธานคณะอนุกรรมการพัฒนาระบบการจัดการศึกษา หรือการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นและบูรณาการระหว่างหน่วยงานเพื่อแก้ไขปัญหาคะเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษา
 2. Ms Sehar Taimoor, Education Advisor, Save the Children
 3. Ms Severine Leonardi, Deputy Representative, UNICEF Thailand
 4. Mr Uwe Gartenschlaeger, Regional Director, DVV International Regional office สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว)

เวทีเสวนาหลักช่วงแรกเปิดฉากด้วยการร่วมกันสำรวจว่า ระบบการศึกษาจะสามารถปรับเปลี่ยนเพื่อตอบโจทย์สถานการณ์ชีวิตที่ซับซ้อนและหลากหลาย ซึ่งเป็นสาเหตุให้เด็กและเยาวชนต้องหลุดออก ขาดการมีส่วนร่วม หรือไม่เคยได้ก้าวเข้าสู่ห้องเรียนได้อย่างไร โดยมี **Dr. Rika Yorozu** จากสำนักงานยูเนสโก กรุงเทพฯ เป็นผู้ดำเนินรายการ พร้อมเปิดเวทีให้ตัวแทนจากภาครัฐ องค์กรระหว่างประเทศ และผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิต ร่วมแลกเปลี่ยนมุมมองในการขับเคลื่อนเส้นทาง การเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นเพื่อรองรับผู้เรียนทั้งในและนอกระบบการศึกษา

หนึ่งในหัวใจสำคัญของการเสวนาคือการขับเคลื่อนนโยบาย Thailand Zero Dropout Plus ในประเทศไทย โดย **คุณสิริพงศ์ อังคสกุลเกียรติ** ได้อธิบายถึงการบูรณาการฐานข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) ข้ามกระทรวง จากเดิมที่พบเด็กหลุดออกจากระบบการศึกษาว่า 1 ล้านคน นำมาสู่การขับเคลื่อน 4 มาตรการหลัก ได้แก่ การค้นหาและระบุตัวตน การติดตามและช่วยเหลือรายกรณี การจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและยืดหยุ่น และการดึงทุกภาคส่วนเข้ามาร่วมสร้างโอกาส จนสามารถติดตามและลดจำนวนเด็กนอกระบบที่ระบุตัวตนลงมาเหลือ 600,000 คน พร้อมเน้นย้ำว่า การแก้ปัญหาเด็กหลุดจากระบบต้องอาศัยการทำงานร่วมกันจากทุกภาคส่วน และหัวใจสำคัญคือการเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนสามารถเรียนไปด้วยและทำงานไปด้วยได้

ด้าน **Ms. Severine Leonardi** ได้ชี้ให้เห็นว่า การหลุดออกจากระบบไม่ใช่เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชั่วข้ามคืน แต่เป็นกระบวนการที่ค่อย ๆ สะสมจากการที่เด็กเริ่มรู้สึกแตกต่างและถูกมองต่างจากสถานศึกษา ดังนั้น การป้องกันที่มีประสิทธิภาพจึงต้องอาศัยระบบเตือนภัยล่วงหน้า (Early Warning) ควบคู่กับการสร้างบรรยากาศห้องเรียน

ที่ปลอดภัยและยอมรับความหลากหลาย รวมถึงการพัฒนาครูให้เข้าใจระดับการเรียนรู้ของผู้เรียนรายบุคคล ที่สำคัญคือ เส้นทาง การเรียนรู้ทางเลือกหรือหลักสูตรชุมชน จะต้องนำไปสู่ผลการศึกษาก็ได้รับการรับรอง โดยยืนยันว่า “ความยืดหยุ่นจะต้องไม่ถูกลดทอนด้วยคุณภาพที่ต่ำลง”

ในบริบทของสถานการณ์วิกฤตและการย้ายถิ่นฐาน **Ms. Sehar Taimoor** ได้ถ่ายทอดบทเรียนการช่วยเหลือผู้เรียนชาวโรฮิงญาในบังกลาเทศ โดยย้ำว่าการจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่นสำหรับเด็กกลุ่มเปราะบางสูง ต้องผสมผสานทั้งความรู้วิชาการพื้นฐาน ทักษะชีวิต ภาษา และทักษะอาชีพที่ใช้ในการดำรงชีวิตได้จริง ควบคู่ไปกับการวางแผนระยะยาวเพื่อเปิดทางให้พวกเขาสามารถเทียบโอนกลับเข้าสู่ระบบการเรียนรู้หลักได้เมื่อมีความพร้อม ขณะที่ **Mr. Uwe Gartenschlaeger** ได้นำเสนอมุมมองการเรียนรู้ตลอดชีวิตว่า การเรียนรู้ในวัยเด็กเพียงอย่างเดียวไม่เพียงพออีกต่อไปท่ามกลางโลกที่ผันผวน ระบบการเรียนรู้จึงต้องให้ความสำคัญกับ ‘โอกาสการศึกษาครั้งที่สอง’ (Second-chance Education) ระบบการเทียบโอนและรับรองประสบการณ์เดิม (Recognition of Prior Learning: RPL) และการปลูกฝังความสุขในการเรียนรู้และความสามารถในการปรับตัวตลอดช่วงชีวิต

ในช่วงท้ายของการเสวนา ผู้ร่วมอภิปรายต่างเห็นร่วมกันว่า การเรียนรู้ที่มีคุณค่าสามารถเกิดขึ้นได้ในทุกพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็นในครอบครัว ชุมชน สถานประกอบการ หรือโรงเรียน ความท้าทายสำคัญของผู้กำหนดนโยบายในวันนี้ จึงอยู่ที่การสร้างโครงสร้างระบบที่จะเชื่อมโยง รับรอง และสนับสนุนทรัพยากรแก่ประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลายเหล่านี้ เพื่อเปลี่ยนการเรียนรู้ให้กลายเป็นโอกาสในการพัฒนาชีวิตที่ยั่งยืน

**Equitable
Education**
Conference 2026

Email: afeconference@eef.or.th

Website: <https://afe2026.eef.or.th/>

